

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

dokonanej w dniach 13-14.11.2014 na kierunku filologia
prowadzonym w ramach nauk humanistycznych na poziomie studiów I i II stopnia
o profilu¹ ogólnoakademickim realizowanych w formie stacjonarnej i niestacjonarnej
na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach

nazwa podstawowej jednostki organizacyjnej² oraz uczelni

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Wojciech Kalaga – członek PKA

członkowie:

dr hab. Marek Cieszkowski – ekspert PKA,

prof. dr hab. Roman Lewicki – ekspert PKA,

mgr Edyta Lasota - Beżek – ekspert PKA

Mateusz Mrozek – ekspert PKA, przedstawiciel Parlamentu Studenckiego RP

Krótką informacją o wizytacji

Należy wskazać przesłanki wizytacji (własna inicjatywa PKA, wniosek ministra, wniosek uczelni) oraz czy jest to pierwsza czy kolejna wizytacja (w tym przypadku informacje, w którym roku została przeprowadzona i jakie były jej wyniki przedstawić w **Załączniku nr 3**)

Przesłanką przeprowadzenia wizytacji na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach na kierunku „filologia” jest własna inicjatywa Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytacja została przeprowadzona z w związku z upływem okresu, na jaki została wydana ocena na wyżej wymienionym kierunku studiów. Wizytacja ta była przeprowadzana po raz kolejny.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z przepisami i obowiązującą procedurą. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, przeprowadzonej hospitacji zajęć, analizy prac dokumentujących osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w tym prac dyplomowych, spotkań z nauczycielami akademickimi i studentami ocenianego kierunku studiów oraz przedstawionej bazy dydaktycznej, w której prowadzone są zajęcia dydaktyczne.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

¹ nie dotyczy kształcenia rozpoczętego w okresie poprzedzającym wprowadzenie profili kształcenia;

² lub jednostki międzyuczelnianej, jednostki wspólnej, jednostki organizacyjnej związku uczelni lub kilku podstawowych jednostek uczelni w przypadku, gdy wspólnie prowadzą kształcenie na ocenianym kierunku;

1. **Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę³.**

- 1) Koncepcja kształcenia nawiązuje do misji Uczelni oraz odpowiada celom określonym w strategii jednostki.

23 stycznia 2008 roku Sejm RP przyjął ustawę, na mocy której przekształcono istniejący dotychczas Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy Jana Kochanowskiego w Kielcach w Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach. Obecnie Uczelnia posiada dziesięć uprawnień do nadawania stopnia naukowego doktora i należy do grona dynamicznie rozwijających się uczelni wyższych w Polsce.

W roku 2013 została opracowana i przyjęta przez Senat *Misja Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach*, w której – nawiązując do słów patrona – podkreślono rolę wspólnych działań w służbie wartości uniwersalnych: dobra, mądrości i prawdy. Misją Uniwersytetu jest „prowadzenie wyspecjalizowanych badań naukowych i wszechstronnej działalności edukacyjnej”, wspieranie swobodnej wymiany poglądów, upowszechnianie wiedzy, kształtowanie postaw patriotycznych oraz poszerzanie zakresów współpracy międzynarodowej. Realizując wymienione cele, Uczelnia pragnie służyć społeczności lokalnej i ponadlokalnej.

Opracowana i wdrożona koncepcja kształcenia na studiach pierwszego i drugiego stopnia na kierunku *filologia* wiąże się bezpośrednio z misją Uczelni dzięki propagowaniu języków obcych i wiedzy o krajach jako ważnego czynnika kształtującego postawy proeuropejskie. Oferowane obecnie specjalności (*filologia angielska, filologia germańska i filologia rosyjska*) opierają się na takiej koncepcji studiów filologicznych, która stwarza właściwą przestrzeń dla różnorodności i innowacyjności oraz dla elastycznego kształtowania oferty kształcenia, a także w przyszłości, umożliwi kształtowanie nowych specjalności w ścisłym powiązaniu z zasobami kadrowymi i lokalowymi Uczelni oraz zapotrzebowaniem ciągle zmieniającego się rynku pracy. Zdobyta wiedza i umiejętności pozwalają absolwentom filologii na odgrywanie aktywnej roli zawodowej i społecznej, m. in. w dziedzinie edukacji, w mediach, gospodarce i polityce.

- 2) Wewnętrzni i zewnętrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania koncepcji kształcenia na danym kierunku studiów, w tym jego profilu, celów, efektów oraz perspektyw rozwoju.

W procesie określania koncepcji kształcenia, definiowania efektów kształcenia i dostosowywania do nich programu studiów brali udział interesariusze wewnętrzni (m. in. nauczyciele akademicki, studenci kierunku), jak również interesariusze zewnętrzni reprezentujący administrację publiczną, placówki edukacyjne i instytucje kultury miasta i regionu. Interesariusze zewnętrzni są stałymi członkami Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Jednostka konsultuje program kształcenia z przedstawicielami innych ośrodków akademickich, nauczycielami akademickimi oraz absolwentami kierunku. W celu właściwego kształtowania programu studiów nawiązano szereg kontaktów w kraju i za granicą, a wizyty studyjne pracowników w instytucjach naukowych Europy i Ameryki miały bezpośredni wpływ na dostosowanie programu studiów do obecnych potrzeb.

---

³ Punkty 1 – 8 wraz z podpunktami odpowiadają kryteriom określonym w Statucie Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

Ogólnie udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych można uznać za adekwatny, przy zastrzeżeniu jednak – co ujawniło się w toku spotkania przedstawiciela Zespołu Oceniającego ze studentami – że udział studentów w tworzeniu koncepcji kształcenia ma często charakter formalny, zaś faktycznie nie są oni angażowani w prace nad profilem, celami czy efektami kształcenia.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego⁴ znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Koncepcja kształcenia nawiązuje do misji Uczelni oraz odpowiada celom określonym w strategii Jednostki.

2) Wewnętrzni i zewnętrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania koncepcji kształcenia na kierunku filologia, jednak studenci i ich przedstawiciele zaangażowani są w ten proces jedynie formalnie.

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie.

- 1) Zakładane przez jednostkę efekty kształcenia odnoszące się do danego programu studiów, stopnia i profilu, kształcenia są zgodne z wymogami KRK oraz koncepcją rozwoju kierunku; zakładane efekty kształcenia na kierunkach o profilu praktycznym uwzględniają oczekiwania rynku pracy lub wymagania organizacji zawodowych, umożliwiające uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu, a na kierunkach o profilu ogólnoakademickim wymagania formułowane dla danego obszaru nauki, z której kierunek się wywodzi; opis efektów jest publikowany.

Koncepcja kształcenia na kierunku filologia została wypracowana i wdrożona z uwzględnieniem wymogów wynikających z rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie krajowych ram kwalifikacji dla szkolnictwa wyższego (Dz. U. 2011 nr 253 poz. 1520) oraz wymogów dotyczących kształcenia nauczycieli zawartych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 17 stycznia 2012 r. (Dz. U. 2012 nr 25 poz. 131). Jest ona również zgodna z zakładaną koncepcją rozwoju ocenianego kierunku i kwalifikacjami zatrudnionej kadry naukowo-dydaktycznej. Efekty kształcenia dla kierunku *filologia* zatwierdzono w drodze Uchwały Senatu Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach nr 90/2012 z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunku *filologia* na poziomie pierwszego stopnia o profilu ogólnoakademickim i nr 91/2012 z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunku *filologia* na poziomie drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim. Studenci chcący uzyskać kwalifikacje do pracy w charakterze nauczyciela winni uzyskać efekty kształcenia, które zostały przyjęte uchwałą nr 74/2012 z dnia 31 maja 2012 r. Efekty kształcenia sformułowano w odniesieniu do jednego obszaru kształcenia – obszaru nauk humanistycznych, dziedziny nauk humanistycznych, w dyscyplinach literaturoznawstwo, językoznawstwo i kulturoznawstwo.

Opracowana koncepcja kształcenia, nawiązując w swej strukturze do obszarowych efektów kształcenia, obejmuje wszystkie 3 kategorie, tj. wiedzę, umiejętności oraz kompetencje społeczne; umożliwia ona sprawdzenie osiągnięcia efektów kierunkowych i

---

⁴ według przyjętej skali ocen: wyróżniająco, w pełni, znacząco, częściowo, niedostatecznie;

przedmiotowych przy realizacji celów i szczegółowych efektów kształcenia, które przypisano poszczególnym modułom. Opisy odpowiadają założonej strukturze kwalifikacji absolwenta.

Matryce efektów kształcenia zostały opracowane zgodnie z wzorcowymi efektami kształcenia oddzielnie dla każdej specjalności i uwzględniają: a) kierunkowe efekty kształcenia; b) opis przedmiotowych efektów kształcenia z podziałem na wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne. Kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia są spójne. Katalog przedmiotów na wszystkich specjalnościach obejmuje moduły obowiązkowe (tj. moduł ogólnouczeniowy oraz moduł kierunkowy, które są wspólne dla wszystkich specjalności filologicznych), jak również moduły obieralne (tj. moduł podstawowy, moduł specjalnościowy, moduł dyplomowy oraz moduł fakultatywny). W załączonych kartach przedmiotów opisano szczegółowo, w jaki sposób treści programów oraz metody prowadzenia zajęć i metody weryfikacji efektów kształcenia tworzą spójny i przejrzysty system realizacji celów kształcenia.

Kształcenie na filologii jest realizowane w oparciu o spójny program kształcenia obowiązujący od 01.10.2012 r. (na II i III roku studiów) oraz o zmodyfikowany program kształcenia obowiązujący od 01.10.2014 r. (na I roku studiów).

Wymagania zostały właściwie sformułowane dla obszaru wiedzy, z którego kierunku się wywodzi. Realizacja celów i szczegółowych efektów kształcenia dla modułów, przedmiotów oraz praktyk zawodowych umożliwia w stopniu wystarczającym osiągnięcie kierunkowych efektów kształcenia.

Szczegółowy opis efektów kształcenia jest dostępny w Dziekanacie Wydziału Humanistycznego, w sekretariatach specjalności w wersji papierowej oraz w sylabusach w wersji elektronicznej na stronie internetowej Wydziału/Uczelni.

- 2) Efekty kształcenia danego programu zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne.

W opinii zespołu wizytującego efekty kształcenia dla kierunku *filologia* i poszczególnych specjalności zostały sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalają na budowanie oraz właściwe funkcjonowanie systemu ich weryfikacji. Również studenci pozytywnie odnieśli się do kwestii przejrzystości i przystępności zakładanych efektów kształcenia. Potwierdzili, że podczas pierwszych zajęć w danym semestrze nauczyciele akademicy podają do wiadomości program przedmiotu z przypisanymi efektami kształcenia, które obejmują wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne, wykaz literatury oraz warunki i formę zaliczenia. Przedstawiane efekty kształcenia oraz treści kształcenia, jak również warunki zaliczenia przedmiotu są dla nich zrozumiałe i nie budzą żadnych wątpliwości. Analiza przedstawionych sylabusów każe pozytywnie ocenić ich przejrzystość oraz zrozumiały sposób ich formułowania.

Szczegółowa analiza efektów kształcenia z zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, przypisanych do poszczególnych przedmiotów, wskazuje, iż w niektórych przypadkach liczba przypisanych efektów kształcenia jest zbyt duża i może prowadzić do trudności przy ich sprawdzaniu, weryfikowaniu i mierzalności (zob. też 3.1)

- 3) Jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwiający weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągania efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia; system ten jest powszechnie dostępny.

Na *filologii* został wypracowany i wdrożony przejrzysty system oceny efektów kształcenia, który umożliwi systematyczną (zarówno etapową, jak i końcową) weryfikację zakładanych celów oraz ocenę osiągnięcia efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia.

Do podstawowych metod weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia należą: egzaminy pisemne i ustne, testy, dyktanda (stosowane głównie na zajęciach z praktycznej nauki języka obcego oraz fonetyce), kolokwia oraz prace projektowe. Szczegółowy sposób weryfikacji efektów kształcenia, realizowanych w ramach poszczególnych modułów i przedmiotów, zawarty jest w kartach przedmiotów, w których obok podstawowych danych o usytuowaniu przedmiotu w systemie studiów (pkt. 1) zawarte są kolejno: ogólna charakterystyka przedmiotu (pkt. 2), formy, sposoby i metody prowadzenia zajęć (pkt. 3), cele, treści i efekty kształcenia wraz z kryteriami oceny osiągniętych efektów kształcenia (pkt. 4) oraz bilans punktów ECTS, w którym szczegółowo opisano nakład pracy studenta (pkt. 5). Karty przedmiotów sporządzono według jednego wzorca dla wszystkich specjalności filologicznych, część z nich wymaga niestety jeszcze drobnych korekt formalnych (m.in. ujednolicenia zapisów dotyczących literatury) i kilku uzupełnień. Po weryfikacji należy przedłożyć je ponownie do akceptacji Kierunkowego Zespołu ds. Programów Kształcenia i Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia.

W Uczelni stosuje się, zgodnie z obowiązującym *Regulaminem studiów* (§ 26, pkt. 1), tradycyjną skalę ocen: bardzo dobry (5,0), dobry plus (4,5), dobry (4,0), dostateczny plus (3,5), dostateczny (3,0) i niedostateczny (2,0). Studenci podczas spotkania z przedstawicielem zespołu wizytującego system oceny efektów kształcenia ocenili jako zrozumiałą. Przejrzyste i klarowne są także w ich opinii zasady oceniania i zaliczania poszczególnych modułów i przedmiotów.

Podczas wizytacji oglądowi poddano losowo wybrane karty okresowych osiągnięć studenta oraz protokoły zaliczenia przedmiotu. Dokumenty te zostały sporządzone zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. 2011 nr 201 poz. 1188). Podobnie w wybranych losowo teczkach absolwentów znajdują się wszystkie wymagane dokumenty związane ze złożeniem egzaminu dyplomowego. Zaliczanie poszczególnych przedmiotów zostaje potwierdzone w dokumentacji, obejmującej indeks, kartę egzaminów i zaliczeń oraz protokół. Oceny uzyskane w formie odpowiedzi ustnych i pisemnych pozostają w dokumentacji osoby prowadzącej zajęcia. Zgodnie z informacjami zamieszczonymi w raporcie samooceny oraz wynikającymi z przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji na kierunku *filologia* stosuje się ocenę bieżącą (dokonywana w trakcie realizacji przedmiotu) oraz ocenę końcową – na zakończenie zajęć z danego przedmiotu.

Jednym z efektów etapowej oceny efektów kształcenia jest odsiew studentów, który na *filologii* jest stosunkowo wysoki i dotyczył w roku akademickim 2013/2014 111 osób: 58 osób zrezygnowało ze studiów w trakcie semestru, 17 osób nie podjęło studiów, a 20 osób zostało skreślonych z listy studentów, w tym 16 osób na końcu trzeciego roku studiów, co jest z pewnością zjawiskiem niepokojącym i powinno stać się tematem dyskusji Rady Instytutu. Wśród przyczyn odsiewu wymienia się m.in.: 1. podejmowanie studiów na dwóch kierunkach; 2. nieprzemyślane decyzje o podjęciu studiów (niektórzy studenci traktują je jako kurs językowy); 3. sprawy bytowo-materialne (wyjazdy za granicę w celach zarobkowych).

Całościowa analiza prac etapowych na wszystkich specjalnościach wykazała, że system etapowej weryfikacji założonych efektów kształcenia funkcjonuje właściwie (por. załącznik nr 4), chociaż w niektórych przypadkach stwierdzono uchybienia w sprawdzaniu i

ocenie prac pisemnych. Na *filologii* brak jest na razie spójnego systemu archiwizowania egzaminacyjnych prac pisemnych oraz dokumentowania efektów kształcenia. System oceniania prac etapowych jest znany studentom, chociaż dotychczas nie został umieszczony na stronie internetowej Wydziału/Uczelni.

Studenci podczas spotkania z przedstawicielem zespołu wizytującego ocenili system oceny efektów kształcenia jako zrozumiały. Studenci równie dobrze postrzegają dostępność odpowiednich regulacji. Zasady oceniania i zasady zaliczania przedmiotów są dostępne odpowiednio w Regulaminie Studiów oraz w sylabusach przedmiotów. Oba dokumenty są łatwo osiągalne.

Efekty kształcenia podlegają weryfikacji także w ramach praktyk zawodowych, które na *filologii* stanowią integralną część realizowanego programu kształcenia, są zgodne z wybraną specjalizacją w ramach tzw. obieralnego bloku specjalnościowego i dotyczą zarówno studentów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych wszystkich specjalności. Praktyki studenckie są realizowane i zaliczane przed końcem semestru szóstego na studiach pierwszego stopnia oraz semestru czwartego na studiach drugiego stopnia. Wymiar praktyk przewidziany planem studiów wynosi 120 godzin. Praktyki w ramach modułu nauczycielskiego odpowiadają wymogom dotyczącym kształcenia nauczycieli zawartym w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 17 stycznia 2012 r. (DZ. U. 2012 nr 25 poz. 131) i realizowane są jedynie na *filologii angielskiej*.

Głównym celem praktyk jest poszerzenie i weryfikacja wiedzy zdobytej na studiach i wykorzystanie jej w nowym środowisku zawodowym. Praktyki zawodowe odbywają się w placówkach szkolnych, różnych podmiotach sektora publicznego i prywatnego, instytucjach samorządu terytorialnego oraz w podporządkowanych im jednostkach organizacyjnych zgodnie z harmonogramem opracowanym przez studenta w porozumieniu z instytucyjnym opiekunem praktyk. Szczegółowe zasady dotyczące praktyk są opisane w *Regulaminie praktyk zawodowych* Instytutu Filologii Obcych Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach oraz w Zarządzeniu nr 58/2013 Rektora UJK z dnia 13 września 2013 roku w sprawie określenia procedur Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Warunkiem zaliczenia jest złożenie wymaganej dokumentacji (m. in. dziennik praktyk, opinia opiekuna). Analiza zgromadzonej dokumentacji pokazała, że system praktyk zawodowych funkcjonuje właściwie, bez zarzutu prowadzona jest także cała dokumentacja.

Jednym z najważniejszych etapów weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia jest proces dyplomowania. Przebieg procesu dyplomowania oraz przebiegu egzaminu dyplomowego został opisany w *Regulaminie studiów* (§ 42-51) oraz *Regulaminie procesu dyplomowania na studiach I i II stopnia*, który uwzględnia specyfikę Wydziału Humanistycznego. W drugim dokumencie zdefiniowano pracę dyplomową (§ 1) oraz specyfikę seminarium dyplomowego (§ 2), określono zasady opieki naukowej nad pracą dyplomową (§ 3), obowiązki recenzenta (§ 4), wymagania stawiane pracom dyplomowym (§ 5) i zasady składania pracy dyplomowej (§ 6), opisano tryb oceny pracy dyplomowej (§ 7) oraz przebieg egzaminu dyplomowego (§ 8). Obowiązujące w Instytucie zasady nie odbiegają od standardów wypracowanych na innych Uczelniach w Polsce, i tak studenci mają prawo wyboru seminarium dyplomowego, promotorami prac są głównie samodzielni nauczyciele akademicki oraz doświadczeni adiunkci ze stopniem naukowym doktora, prowadzący seminaria po uzyskaniu wcześniejszej zgody Rady Instytutu; tematy prac zatwierdzane są na posiedzeniu Rady Instytutu, ocenę pracy wystawia opiekun i recenzent, którego powołuje dyrektor Instytutu spośród nauczycieli akademickich posiadających co najmniej stopień doktora. Jej integralną część stanowi oświadczenie o nienaruszeniu praw autorskich i

pokrewnych oraz ewentualnych skutkach podania nieprawdziwych danych. Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją powołaną przez dyrektora Instytutu. Ocena za egzaminie wystawiana jest w oparciu o średnią arytmetyczną ocen uzyskanych za pytania egzaminacyjne, a ocena końcowa ze studiów stanowi sumę $\frac{1}{2}$ średniej arytmetycznej ocen z wszystkich egzaminów i zaliczeń, $\frac{1}{4}$ średniej ocen z recenzji pracy dyplomowej oraz $\frac{1}{4}$ średniej ocen z egzaminu dyplomowego, co jest zgodne z § 51 *Regulaminu studiów*.

Analiza dokumentacji, dotyczącej organizacji seminariów licencjackich i magisterskich oraz ich obsady, tematyki prac, sporządzania recenzji i przeprowadzania egzaminu dyplomowego, wykazała, że prace dyplomowe prowadzone i oceniane są właściwie, a wymagania stawiane studentom są wystandaryzowane. Tylko w kilku przypadkach, jak stwierdzono, wystawiono oceny zawyżone. Odpowiedni jest sposób dokumentowania procesu dyplomowania i archiwizowania prac. Prace przedstawiają różny poziom merytoryczny i metodologiczny, są zgodne z wybraną specjalnością (specjalizacją), najczęściej poprawne pod względem językowym, z właściwie dobraną bibliografią. Mimo to należy zwrócić uwagę na mało precyzyjne sformułowania niektórych tematów prac licencjackich, głównie z krajoznawstwa i dydaktyki na *filologii germańskiej*, w których nie określono ściśle problemu badawczego (np. *Spracherwerb des Kindes*), lecz jedynie zasygnalizowano interesujące zjawisko bądź problem. Część tematów niejako z góry implikuje odtwórcze i jedynie deskrypcyjne podejście (np. *Agrotourismus in Polen und Deutschland. Allgemeine Charakteristik eines wichtigen Wirtschaftszweiges*) (por. załącznik nr 4).

Reasumując, należy uznać, iż system weryfikacji przewiduje właściwe sposoby weryfikacji, jednak w niektórych przypadkach nadmierna liczba efektów kształcenia przypisanych poszczególnym przedmiotom może prowadzić do trudności przy ich sprawdzaniu, weryfikowaniu i mierzalności.

Sformułowane w toku poprzedniej oceny przez zespół wizytujący zalecenia dotyczące konieczności ujednoczenia sylabusów (kart przedmiotów) oraz wprowadzenia niezbędnych uzupełnień zostały niemal całkowicie zrealizowane; część sylabusów wymaga jeszcze drobnych korekt formalnych (ujednoczenia zapisów dotyczących literatury).

- 4) Jednostka monitoruje kariery absolwentów na rynku pracy, a uzyskane wyniki wykorzystuje w celu doskonalenia jakości procesu kształcenia.

Uczelnia właściwie monitoruje kariery absolwentów *filologii* na rynku pracy poprzez Akademickie Biuro Karier. Celem monitorowania jest uzyskanie aktualnej informacji na temat sytuacji zawodowej absolwentów na rynku pracy, w tym zgodności zatrudnienia z profilem i poziomem wykształcenia oraz poznanie opinii na temat przydatności wiedzy, umiejętności i kompetencji zdobytych w trakcie kształcenia. Monitorowanie obejmuje każdy rocznik absolwentów od roku 2011/2012. Badanie realizowane jest za pośrednictwem platformy internetowej, a narzędzie badania stanowi ankieta, którą absolwent otrzymuje po ukończeniu studiów. Pytania pogrupowane są w obszary tematyczne, pozwalające poznać związki zachodzące między treściami programów kształcenia, procesem studiowania, efektami kształcenia oraz przebiegiem karier zawodowych absolwentów. Biuro Karier nie ma wpływu na kształt ankiety. Na jakość jej wyników rzutuje przede wszystkim mała możliwość wyboru: z reguły są to jedynie 3 odpowiedzi, które mogą zniekształcać obraz zgromadzonych danych. Wyniki ankiet są na razie wykorzystywane w ograniczonym zakresie przy

udoskonalaniu oferty dydaktycznej oraz dostosowywaniu programów kształcenia na *filologii* do potrzeb rynku pracy.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Przedłożone do oceny prace zaliczeniowe/egzaminacyjne zawierają szereg uchybień formalnych (brak daty przeprowadzenia zaliczenia/egzaminu, brak nazwiska egzaminatora); z niektórych dokumentów trudno jest się zorientować, jakiego modułu/przedmiotu zaliczenie/egzamin dotyczy, niekiedy w ogóle brak jest sformułowanych poleceń, brak całościowej liczby punktów możliwych do uzyskania za test itp.; w niektórych przypadkach w jednym pakiecie znajdują się testy różnie punktowane. W kilku przypadkach poziom sprawdzianu nie przystawał do wiedzy uzyskanej przez studentów. Ponadto we wszystkich pracach brak jest informacji o efektach kształcenia, które były sprawdzane/weryfikowane w danym przypadku.

Przeanalizowane prace dyplomowe i sposób ich prowadzenia oraz oceny reprezentują zróżnicowany poziom. Oprócz prac niebudzących zastrzeżeń i ocenionych właściwie, występują przypadki, które wskazują na potrzebę skorygowania systemu dyplomowania. Należą do nich: mało precyzyjnie sformułowane tematy, które mogłyby być tematami obszernych rozpraw / monografii, a nie tematami prac licencjackich lub magisterskich; część tematów ma charakter hasłowy, a nie problemowy; ograniczenie się autorów niektórych prac do repetycji teorii oraz powielania opisów zjawisk językowych bez odniesień do żywego, zgromadzonego na potrzeby pracy, materiału językowego (korpusu) – szczególnie w specjalności germanistycznej; korzystanie z niepewnych naukowo materiałów bibliograficznych (np. Wikipedia); zdawkowe i pobieżnie napisane recenzje; brak recenzji w dokumentacji (dwa przypadki); w trzech przypadkach zawyżone oceny.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego⁴ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Zakładane przez jednostkę efekty kształcenia są zgodnie z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji oraz zakładaną koncepcją rozwoju ocenianego kierunku i kwalifikacjami zatrudnionej kadry naukowo-dydaktycznej. Oferowane studia mają charakter jednoobszarowy.
- 2) Efekty kształcenia zostały sformułowane w zrozumiałym sposobie i są sprawdzalne, nie są jednak opublikowane na stronie internetowej.
- 3) Na *filologii* został wypracowany i wdrożony przejrzysty system oceny efektów kształcenia, który umożliwia systematyczną weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągnięcia efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia. Niektóre karty przedmiotów wymagają weryfikacji i uzupełnień.
- 4) Uczelnia monitoruje od roku akademickiego 2011/2012 kariery absolwentów *filologii* na rynku pracy a zgromadzone dane wykorzystuje na tym etapie w ograniczonym zakresie w działaniach proaktywnych.

3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

- 1) Realizowany program kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta.

Studia pierwszego stopnia na kierunku *filologia* trwają 3 lata (6 semestrów). Nakład pracy w całym cyklu kształcenia odpowiada na wszystkich specjalnościach 180 punktom ECTS. W pierwszych dwóch semestrach realizowane są przedmioty ogólnouczelniane, podstawowe i kierunkowe, dające podstawy do kształcenia specjalistycznego. Od semestru trzeciego rozpoczynają się zajęcia w ramach modułów specjalnościowych, dyplomowych i fakultatywnych. W zależności od rodzaju modułu specjalnościowego i fakultatywnego, które są modułami wybieralnymi, liczba godzin zajęć dydaktycznych wynosi: na *filologii angielskiej* – 2012-2052 godzin na studiach stacjonarnych i 1214-1394 godzin na studiach niestacjonarnych (prowadzonych tylko na tej specjalności), na *filologii germańskiej* – 2029-2209 godzin i na *filologii rosyjskiej* – 2194-2389 godzin. Każda ze specjalności oferuje kilku modułów specjalnościowych do wyboru: *Język biznesu* i *Tłumaczeniowy* (na wszystkich trzech specjalnościach), *Międzynarodowa komunikacja turystyczna* (na *filologii germańskiej*) oraz *Nauczycielski* (na *filologii angielskiej*). W założeniu absolwenci studiów pierwszego stopnia uzyskują kompetencje językowe na poziomie biegłości C1 (język specjalności) oraz drugiego języka obcego na poziomie samodzielności B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego, posiadają szczegółową wiedzę o języku danej specjalności, literaturze, kulturze i historii danego kraju. Absolwenci studiów pierwszego stopnia są przygotowani do dalszego kształcenia i podjęcia studiów magisterskich.

Studia drugiego stopnia na kierunku *filologia* trwają 2 lata (4 semestry). Nakład pracy w całym cyklu kształcenia odpowiada na *filologii angielskiej* i *filologii rosyjskiej* 120 punktom ECTS. Wydział nie prowadzi jak na razie studiów drugiego stopnia na *filologii germańskiej*. W pierwszym semestrze na specjalności *filologia rosyjska* realizowane są przedmioty ogólnouczelniane, podstawowe i kierunkowe, dające podstawy do kształcenia specjalistycznego. Od semestru trzeciego zaczynają się zajęcia w ramach modułów specjalnościowych, dyplomowych i fakultatywnych. Na specjalności *filologia angielska* specjalizacja następuje już od pierwszego semestru. Zróznicowanie to jest podyktowane faktem rekrutowania na *filologię rosyjską* absolwentów różnych kierunków i specjalności. W zależności od rodzaju modułu specjalnościowego i fakultatywnego, które są modułami wybieralnymi, liczba godzin zajęć dydaktycznych wynosi: na *filologii angielskiej* – 1185-1280 godzin na studiach stacjonarnych i 700-985 godzin na studiach niestacjonarnych i na *filologii rosyjskiej* – 1095-1400 godzin. Każda ze specjalności oferuje kilka modułów specjalnościowych do wyboru: *Translatoryczny* (na obu specjalnościach), *Język biznesu i turystyki* (na *filologii rosyjskiej*), a także *Język biznesu i mediów* oraz *Nauczycielski* (na *filologii angielskiej*). Absolwenci studiów drugiego stopnia uzyskują kompetencje językowe na poziomie biegłości C2 (język specjalności) oraz drugiego języka obcego na poziomie samodzielności B2+ (na *filologii rosyjskiej* prowadzony jest lektorat języka ukraińskiego) Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego, posiadają zaawansowaną wiedzę o języku danej specjalności, literaturze, kulturze i historii danego kraju. Absolwenci studiów drugiego stopnia są przygotowani do dalszego kształcenia i podjęcia studiów doktoranckich.

Program kształcenia na *filologii* został opracowany i wdrożony w oparciu o Krajowe Ramy Kwalifikacji. Umożliwia on w większości osiągnięcie każdego z deklarowanych celów i efektów kształcenia oraz ukształtowanie odpowiedniej struktury kwalifikacji absolwenta, która została sformułowana ogólnie dla absolwenta *filologii* oraz w sposób szczegółowy dla absolwenta danej specjalności. W przypadku modułu nauczycielskiego na *filologii angielskiej* autorzy programu właściwie dostosowali liczbę osiągniętych efektów kształcenia do wymogów

sformułowanych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 17 stycznia 2012 roku (Dz. U. 2012 nr 25 poz. 131) w sprawie standardów kształcenia nauczycieli.

Na podstawie analizy zgromadzonej dokumentacji procesu kształcenia, rozmów prowadzonych z Władzami Uczelni, Wydziału Humanistycznego oraz Instytutu Filologii Obcych, studentami wszystkich roczników i specjalności oraz reprezentantami samorządu studenckiego można stwierdzić, że możliwości osiągnięcia kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia oraz efektów kształcenia przypisanych praktykom zawodowym są bardzo duże. Również program praktyk, ich wymiar, forma, czas realizacji oraz dobór miejsca zostały właściwie przemyślane i organizacyjnie przygotowane. Praktyki stanowią integralną część procesu kształcenia; wynika to z jednej strony ze specyfiki danej specjalności, z drugiej strony – z możliwości wyboru modułów specjalnościowych. Ponadto program praktyk umożliwia studentom – niezależnie od charakteru praktyki – zdobycie w dużym stopniu umiejętności praktycznych, pomimo tego, że studenci wypowiedzieli się krytycznie o niektórych instytucjach, oferujących w regionie praktyki zawodowe. Należy dodać, że nadzór nad praktykami ze strony Uczelni jest należyty (w opinii studentów – nie zawsze odpowiedni w przypadku instytucji prywatnych), a gromadzona na bieżąco dokumentacja prowadzona jest starannie, z zachowaniem obowiązujących przepisów.

Pewne wątpliwości powstały po szczegółowej analizie liczby efektów kształcenia, które przypisane zostały m. in. do obszaru wiedzy, a odnoszą się do zajęć realizowanych na różnych specjalnościach. W związku z tym odnosi się wrażenie pewnego „nadedektowania” programu kształcenia, co może powodować trudności przy sprawdzaniu, weryfikowaniu i mierzalności niektórych efektów kształcenia. W tej sytuacji należałoby zastanowić się nad zredukowaniem liczby efektów kształcenia przypisanych poszczególnym przedmiotom, nad ich nowym, ilościowym i jakościowym, rozłożeniem w macrycy. Niezależnie od tego autorzy programu kształcenia odpowiednio dobrali poszczególne przedmioty i moduły, dając studentom wszystkich specjalności duże możliwości wyboru, co należy odczytać jako dużą zaletę programu. Poszczególnym przedmiotom i modułom przypisano zgodnie z obowiązującymi przepisami punkty ECTS. Można by w niektórych (nielicznych) zresztą przypadkach wyrazić pewne zastrzeżenia co do tego, czy liczba punktów ECTS odpowiada rzeczywistemu nakładowi pracy studenta, ale wyjaśnienia udzielone przez członków Kierunkowego Zespołu ds. Programów Kształcenia były przekonujące i należy je zaakceptować. Sami studenci nie potrafili jednoznacznie określić, czy zajęcia mają dobrze określony nakład pracy. Obecni na spotkaniu mieli świadomość tego, czym są punkty ECTS i do czego służą. System ECTS funkcjonuje dobrze; można się o tym przekonać na przykładzie studentów wyjeżdżających w ramach programu ERASMUS na studia semestralne do uczelni partnerskich.

Reasumując, należy uznać, iż przyjęta punktacja ECTS jest zgodna z przepisami ustalającymi podstawowe wymagania w tym zakresie oraz ze standardami kształcenia nauczycieli.

Na wszystkich specjalnościach właściwa jest sekwencja poszczególnych przedmiotów i modułów, co potwierdzają sami studenci. Widać wyraźnie, że zajęcia o charakterze ogólnym realizowane są w pierwszych semestrach, w dalszej części programu wprowadzono moduły specjalnościowe (do wyboru). Właściwie zostały zaplanowane wszystkie egzaminy i zaliczenia w kolejnych semestrach i latach. Na filologii dominują aktywne formy zajęć, co wynika przede wszystkim ze specyfiki kierunku, ale też stosowanych metod, szczegółowo opisanych w kartach przedmiotów. Liczba godzin zajęć w tygodniu, semestrach i latach jest zróżnicowana (także ze względu na możliwość wyboru różnych modułów) – najwyższa w

pierwszych semestrach studiów, nieco mniejsza w 5 i 6 semestrze na studiach pierwszego stopnia oraz 3 i 4 semestrze na studiach drugiego stopnia, co należy uznać za właściwą praktykę.

Studenci uczestniczący w spotkaniu z zespołem wizytującym PKA byli dobrze zorientowani co do efektów kształcenia i wysoko ocenili możliwość ich osiągnięcia na wszystkich oferowanych specjalnościach filologicznych. Pewne zastrzeżenia wyrazili wobec (1) praktyk odbywanych w instytucjach pozaszkolnych, które według nich nie spełniają do końca swojej funkcji i oferowane są na nierównym poziomie, oraz (2) zajęć wyrównawczych prowadzonych w zbyt dużych grupach (dotyczy studentów przyjmowanych na studia bez znajomości języka na *filologię germańską* i *filologię rosyjską*).

Zgodnie z Regulaminem studiów w Uczelni możliwa jest indywidualizacja procesu kształcenia. Proces indywidualizacji może dotyczyć indywidualnej organizacji studiów oraz indywidualnego programu studiów. Decyzję w obydwu przypadkach podejmuje dziekan Wydziału na wniosek studenta po zasięgnięciu opinii dyrektora Instytutu. Z indywidualnej organizacji studiów w roku akademickim 2013/2014 korzystało 68 studentów *filologii*. System taki w ocenie zespołu wizytującego zapewnia możliwość odpowiedniej indywidualizacji procesu kształcenia zarówno studentom niepełnosprawnym lub tym, których dotknęły przypadki losowa, jak i studentom wybitnym.

Uczelnia dba o osoby niepełnosprawne, oferując im rozwiązania instytucjonalne oraz ułatwienia techniczne. W Uniwersytecie działa Uniwersyteckie Centrum Wsparcia i Rehabilitacji. Budynek, w którym mieści się Instytut Filologii Obcych, posiada podjazdy dla wózków, odpowiedni węzeł sanitarny oraz windę przeznaczoną dla osób niepełnosprawnych. Także biblioteka uniwersytecka wyposażona jest w sprzęt umożliwiający korzystanie z literatury osobom niedowidzącym. W roku akademickim 2013/2014 na kierunku *filologia* studiowało 12 osób z różnymi stopniami i rodzajami niepełnosprawności. Studenci niepełnosprawni mogą też zwracać się do Sekretariatu, Dziekanatu i pionu spraw studenckich o poradę, informację i pomoc odnośnie konkretnego wsparcia w trakcie trwania studiów.

Powyższa analiza wskazuje, iż organizacja procesu kształcenia umożliwia osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia.

- 2) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

Sformułowane efekty kształcenia zostały powiązane z treściami programowymi (studenci postulowali drobne zmiany w doborze treści niektórych przedmiotów kierunkowych) i tworzą spójną całość. Dla pełnej realizacji treści oraz osiągnięcia celów i efektów kształcenia w sylabusach przedmiotowych szczegółowo opisano formy i metody dydaktyczne, które tworzą logiczny system i pozwalają uwzględnić specyfikę kształcenia filologicznego. Specyfika ta powoduje, iż zajęcia prowadzone są najczęściej w oparciu o dialog, dyskusję kierowaną, metody prezentacyjne oraz prace projektowe. Można się było o tym przekonać także w trakcie hospitowanych zajęć na wszystkich specjalnościach.

W toku poprzedniej oceny kierunku nie sformułowano w tym punkcie zastrzeżeń.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego⁴ w pełni
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Program kształcenia umożliwia w większości osiągnięcie każdego z deklarowanych celów i efektów kształcenia oraz ukształtowanie deklarowanej struktury kwalifikacji absolwenta. Pewnych korekt wymaga liczba efektów kształcenia oraz ich rozłożenie w macrycy.

2) Efekty kształcenia zostały powiązane z treściami programowymi i tworzą spójną całość. Opisane i stosowane w praktyce formy i metody dydaktyczne umożliwiają efektywne kształcenie filologiczne.

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów.

- 1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji danego programu.

Zajęcia dydaktyczne prowadzi ogółem 68 osób, co należy uznać za liczbę dużą. Spośród tych osób znakomitą większość stanowią osoby o wykształceniu filologicznym, zarówno językoznawcy, jak i literaturoznawcy. Proporcje pomiędzy obu tymi grupami są odpowiednie do struktury programu kształcenia. Przedmioty pozafilologiczne prowadzą osoby z odpowiednim przygotowaniem merytorycznym, udokumentowanym uzyskanymi przez nich stopniami naukowymi lub kierunkiem ukończonych studiów magisterskich.

Na filologii angielskiej występuje niedobór kadry, skutkujący nadmiernym obciążeniem dydaktycznym pracowników i powierzaniem części zajęć osobom z zewnątrz, zatrudnianym na umowę o dzieło. Przygotowania tych osób do prowadzenia powierzanych im zajęć niekiedy nie sposób sprawdzić. Obsada zajęć dydaktycznych, mimo że z reguły odpowiednia, wykazuje jednak pewne nieprawidłowości. Dotyczy to głównie obciążenia dydaktycznego pracowników spoza minimum kadrowego, a także osób z zewnątrz, zatrudnionych na podstawie umowy o dzieło: stwierdzono, że doktor językoznawstwa prowadzi zajęcia z historii literatury angielskiej i amerykańskiej; doktor pedagogiki prowadzi seminarium dyplomowe; magistrowie filologii polskiej prowadzą zajęcia z tłumaczenia; licencjat z fizyki i informatyki prowadzi zajęcia z PNJA. Niewłaściwe jest także powierzanie wykładów magistrom: 3 przypadki, w tym 1 dotyczy pracownika etatowego, a 2 pozostałe – osób zatrudnionych na umowę o dzieło. Wprawdzie prowadzi się wyłącznie studia o profilu ogólnoakademickim, jednak w kadrze są pracownicy o dorobku praktycznym w charakterze tłumaczy, co jest zgodne ze strukturą specjalizacji i wspomaga przygotowanie zawodowe studentów. Nieprawidłowości w obsadzie zajęć powinny zostać wyeliminowane, nie mają one jednak skali, która uniemożliwiłaby wniosek, iż liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji pozwalają na osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji programu studiów

- 2) Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry, zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe, są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia; na kierunkach o profilu praktycznym w procesie kształcenia uczestniczą nauczyciele z doświadczeniem praktycznym, związanym z danym kierunkiem studiów.

Zgodnie z wymaganiem § 12 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370), „Nauczyciel

akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego określonego kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim, jeżeli posiada zapewniający realizację programu studiów dorobek naukowy lub artystyczny w obszarze wiedzy, odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych lub artystycznych, do których odnoszą się efekty kształcenia dla tego kierunku.”

Zostały spełnione wymagania **§ 13 ust. 1** wyżej wspomnianego rozporządzenia, tj.: *„Nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli został zatrudniony w uczelni nie później niż od początku semestru studiów.”* oraz wymagania **§ 13 ust. 2** wyżej wspomnianego rozporządzenia, tj.: *„Nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli w danym roku akademickim prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej: pkt 1. „30 godzin zajęć dydaktycznych - w przypadku nauczyciela akademickiego posiadającego tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego (...)” i pkt 2 „60 godzin zajęć dydaktycznych - w przypadku nauczyciela akademickiego posiadającego stopień naukowy doktora lub kwalifikacje drugiego stopnia”.*

Minimum kadrowe określono zgodnie z **§ 14 ust. 2** powyższego rozporządzenia, tj.: *„Minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na kierunku studiów związanym z kształceniem w zakresie języka angielskiego, niemieckiego, francuskiego, włoskiego, hiszpańskiego, portugalskiego, rosyjskiego, białoruskiego, ukraińskiego, czeskiego i słowackiego stanowi co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających dorobek naukowy w zakresie dyscypliny naukowej związanej z kierunkiem studiów, w tym co najmniej dwóch samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej czterech nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora, z tym że spośród tych osób co najmniej jeden samodzielny nauczyciel akademicki i co najmniej dwóch nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora powinno specjalizować się w zakresie języka obcego, który jest przedmiotem studiów.”* i zgodnie z **§ 15 ust. 2**, tj.: *Minimum kadrowe dla studiów drugiego stopnia na kierunku studiów związanym z kształceniem w zakresie języka angielskiego, niemieckiego, francuskiego, włoskiego, hiszpańskiego, portugalskiego, rosyjskiego, białoruskiego, ukraińskiego, czeskiego i słowackiego stanowi co najmniej dziewięciu nauczycieli akademickich posiadających dorobek naukowy w zakresie dyscypliny naukowej związanej z kierunkiem studiów, w tym co najmniej czterech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej pięciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora, z tym że spośród tych osób co najmniej dwóch samodzielnych nauczycieli akademickich powinno specjalizować się w zakresie języka obcego, który jest przedmiotem studiów.*

Uczelnia stosuje wzór oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego, który pozwala na stwierdzenie, iż wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w **art. 112a** ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., poz. 572, z późn. zm.).

W teczkach osobowych znajdują się dokumenty pozwalające na uznanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych. Umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy.

Minimum kadrowe stanowi ogółem 21 osób, w tym 2 osoby z tytułem profesora, 7 ze stopniem dr hab. i 12 ze stopniem doktora. Podział kadry minimum według specjalności jest następujący: fil. rosyjska – 1 prof., 2 dr hab., 4 dr; fil. angielska – 1 prof., 3 dr hab., 6 dr, fil. germańska (tylko studia I stopnia) – 1 dr hab., 2 dr.

Trzech spośród osób proponowanych do minimum kadrowego (wyłącznie na filologii

angielskiej) nie sposób jednoznacznie przyporządkować do określonej specjalności na podstawie ich dorobku naukowego z ostatnich pięciu lat, ponieważ dorobek ten dotyczy zagadnień teoretycznych językoznawstwa (teoria języka, językoznawstwo ogólne) bądź dotyczy różnych języków. W takich wypadkach przyporządkowania dokonano na podstawie uzyskanego wykształcenia, prac opublikowanych wcześniej, obecności w dorobku prac dotyczących danego języka oraz na podstawie języka, w którym publikuje dany autor.

Do minimum kadrowego na studiach I stopnia zostało zaliczonych ogółem 21 osób, w tym 8 dr hab. i 12 dr. W odniesieniu do poszczególnych specjalności: na filologii rosyjskiej 8 osób (4 dr hab. i 4 dr), na fil. angielskiej 9 osób (3 dr hab. i 6 dr), na fil. germańskiej 3 osoby (1 dr hab. i 2 dr).

Do minimum kadrowego na studiach II stopnia zostało zaliczonych ogółem 16 osób, w tym 7 dr hab. i 9 dr. W odniesieniu do poszczególnych specjalności: na filologii rosyjskiej 7 osób (4 dr hab. i 3 dr), na fil. angielskiej 9 osób (3 dr hab. i 6 dr).

Liczebność kadry tworzącej minimum spełnia zatem warunki niezbędne do prowadzenia studiów I stopnia, a na filologii rosyjskiej i angielskiej – także studiów II stopnia.

Stosunek nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów kierunku spełnia wymagania § 17 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz.1370) wynosi 1:34, spełniając wymogi w tym względzie.

Należy stwierdzić, że wymagania formalne odnośnie minimum kadrowego ocenianego kierunku, określone w wyżej wymienionym rozporządzeniu, zostały spełnione.

W celu oceny stabilności minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów dokonano analizy zaliczenia do tego minimum nauczycieli akademickich zatrudnionych w roku akademickim: 2012/2013, 2013/2014 i 2014/2015. Nieprzerwanie przez wszystkie powyżej wskazane lata akademickie w grupie dziesięciu samodzielnych nauczycieli akademickich dwie osoby są zatrudnione i zaliczone do minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów, a w grupie dziesięciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora jedna osoba jest zatrudniona i zaliczona do tego minimum przez Uczelnię. Na podstawie powyższych informacji stwierdzono, iż kadra ocenianego kierunku studiów jest mało stabilna zarówno w grupie samodzielnych nauczycieli akademickich jak i posiadających stopień naukowy doktora; uczelnia winna podjąć kroki w kierunku zapewnienia stabilności w tych grupach pracowników.

Struktura kwalifikacji kadry tworzącej minimum jest właściwa. Większość kadry zaliczonej do minimum reprezentuje językoznawstwo (14), mniejszość literaturoznawstwo, ale nie ma dysproporcji, która budziłaby zastrzeżenia. Dorobek naukowy kadry zaliczonej do minimum jest z reguły zgodny z ich kwalifikacjami i zapewnia należyty poziom zajęć. Stwierdzono jeden przypadek nieprawidłowości w obsadzie zajęć przez pracownika zaliczanego do minimum: doktor kulturoznawstwa prowadzi zajęcia z fonetyki i fonologii.

- 3) Jednostka prowadzi politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego, w tym także przez wymianę z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą.

W opinii zespołu wizytującego oraz pracowników uczestniczących w zebraniu z zespołem jednostka w sposób właściwy prowadzi politykę kadrową, która sprzyja podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego i

dydaktycznego, w tym także przez wymianę z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą. Uczelnia wspiera podnoszenie kwalifikacji pracowników poprzez dofinansowanie wyjazdów na konferencje, druku publikacji, współpracę międzyuczelnianą, w tym międzynarodową. Uczelnia ma podpisanych kilkanaście umów o wymianie w ramach programu Erasmus, jednak stopień wykorzystania tych umów przez pracowników jest minimalny; nieco większy w wyjazdach studentów. Więcej efektów przynosi współpraca w ramach kilku umów międzyuczelnianych z uczelniami zagranicznymi: wspólne programy badawcze i konferencje, wydawanie czasopisma wspólnie z partnerem z Litwy. Barię w rozwoju naukowym bywa nadmierne obciążenie obowiązkami dydaktycznymi (stwierdzone tylko na filologii angielskiej). Celowe byłoby uzupełnienie etatowej kadry anglistycznej z jednoczesnym wyeliminowaniem nadmiernego udziału w procesie kształcenia nauczycieli zatrudnionych na podstawie umowy o dzieło.

Dobór kadry pracowniczej odbywa się na zasadzie postępowania konkursowego i nie budzi zastrzeżeń. Zastrzeżenia takie powstają w przypadku doboru pracowników zatrudnianych na podstawie umowy o dzieło, ponieważ stwierdzono kilka przypadków istotnego rozmięcia się ich kwalifikacji zawodowych z powierzonymi im zadaniami dydaktycznymi lub co najmniej niejasności co do ich kompetencji, a podstawy ich doboru nie są jasne. Weryfikacja pracowników odbywa się na podstawie cyklicznej oceny okresowej, z użyciem opracowanego arkusza oceny i również nie budzi zastrzeżeń; oceny takiej nie są poddawane osoby pracujące na podstawie umowy o dzieło, a więc kryteria i tryb ich weryfikacji pozostają niejasne. Formą weryfikacji kompetencji kadry są także hospitacje zajęć przeprowadzane przez kierowników jednostek i dokumentowane protokołami.

Rozwój kierunku jest spójny ze sformułowaniami zawartymi w misji i strategii uczelni. Na spotkaniu z zespołem oceniającym nauczyciele akademicy prezentowali na ogół pozytywną i optymistyczną postawę co do perspektyw rozwoju kierunku, opierając się na odniesionym sukcesie, jakim było przekształcenie uczelni w pełnowartościowy uniwersytet oraz utrzymanie rekrutacji na kierunku w warunkach niżu demograficznego. Jednocześnie nie negowano słabego wykorzystania możliwości współpracy międzynarodowej, zauważając z goryczą, że aktywność w pracy na rzecz instytutu nie znajduje adekwatnego docenienia w punktacji przyjętej w arkuszach oceny okresowej. Pracownicy filologii angielskiej skarżyli się także na nadmierne obciążenia dydaktyczne.

Przeprowadzone hospitacje świadczą o ogólnie właściwym, choć zróżnicowanym poziomie dydaktyki w uczelni. Większość hospitowanych zajęć należy ocenić jako dobre lub bardzo dobre. W przeważającej większości przypadków prowadzący byli właściwie przygotowani, w większości też kontrolowali przebieg zajęć. Niedostatkiem części zajęć była mała aktywizacja grupy przez prowadzącego, nieprecyzyjność poleceń, brak korygowania istotnych błędów popełnianych przez studentów, nieumiejętność zadawania aktywizujących pytań lub nadmierna dominacja w wypowiedziach (mówi tylko prowadzący zajęcia).

W toku poprzedniej oceny kierunku nie sformułowano w tym punkcie zastrzeżeń.

(Załącznik nr 5 - Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe. Cz. I. Nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe. Cz. II. Pozostali nauczyciele akademicy);

(Załącznik nr 6 - Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena);

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego³ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji pomimo nielicznych przypadków nieprawidłowości w obsadzie zajęć umożliwiają osiągnięcie założonych celów i efektów realizacji programu. Obsada zajęć jest z reguły właściwa – poza kilkoma przypadkami prowadzenia wykładów przez magistrów oraz niezgodności prowadzonych zajęć z kwalifikacjami. Poziom hospitowanych zajęć zróżnicowany, w większości należyty.

2) Struktura kadry stanowiącej minimum jest odpowiednia do prowadzonych studiów, mimo że przyporządkowanie niektórych osób do minimum kadrowego dla danej specjalności wymagało dodatkowych informacji o ich uniwersyteckim wykształceniu oraz pracach publikowanych przed okresem ostatnich pięciu lat. Ogólnie jednak można uznać, że wymagania formalno-prawne rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz.1370). dotyczące minimum kadrowego zostały spełnione.

3) Polityka kadrowa sprzyja rozwojowi naukowemu pracowników, także w oparciu o programy wymiany międzynarodowej. Możliwości te są jednak słabo wykorzystywane przez pracowników. Barię rozwoju naukowego jest nadmierne obciążenie obowiązkami dydaktycznymi (na filologii angielskiej).

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych.

Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także uwzględniająca potrzeby osób niepełnosprawnych.

Uczelnia w pełni, a nawet z nadatkiem zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także uwzględniająca potrzeby osób niepełnosprawnych. Studia są prowadzone w nowoczesnym budynku, obficie zaopatrzone w sprzęt techniczny w postaci tablic interaktywnych, komputerów z dostępem do Internetu oraz wirtualnych księgozbiorów, pracowni komputerowych, projektorów multimedialnych, laboratorium językowego, kabin dla tłumaczy. Sale są obszerne, akustyka dobra. Sale są automatycznie zaciemniane. Pracownicy zostali przeszkoleni w obsłudze urządzeń technicznych, aktywnie je wykorzystują.

Równie nowoczesna jest biblioteka uczelniana, oferująca swobodny dostęp do półek, komputerowe wyszukiwarki, automat do zwrotu książek. Na półkach jest podstawowa literatura filologiczna i czasopisma, których wykaz pozwala na efektywne prowadzenie studiów filologicznych. Do dyspozycji studentów jest także podręczny księgozbiór w Instytucie, jednak jego zawartość wymaga korekty w kierunku wyeliminowania pozycji przestarzałych, zmiany proporcji publikacji (obecnie zawiera on w dużym stopniu teksty literackie w oryginałach, podczas gdy program studiów ujmuje dyscypliny literaturoznawcze w niewielkim wymiarze), a także uzupełnienia o większą liczbę egzemplarzy aktualnych słowników i podręczników. Oba księgozbiory są uporządkowane i czytelnie oznakowane.

Miejsca odbywania praktyk nie budzą zastrzeżeń. Są to dwie grupy instytucji: instytucje edukacyjne oraz instytucje administracyjne i firmy, w tym biura tłumaczeń. Taka struktura jest zgodna z realizowanymi specjalizacjami zawodowymi. Ocena przez studentów

jakości praktyk w obu tych grupach miejsc jest zróżnicowana: instytucje edukacyjne oceniane są wysoko, natomiast pozostałe miejsca budzą rozmaite zastrzeżenia; nie wydaje się jednak, by zastrzeżenia te wpływały na weryfikację bazy instytucji oferujących miejsca praktyk.

Należy podkreślić, że wszystkie uchybienia wskazane w toku poprzedniej oceny programowej, a dotyczące wyposażenia technicznego, wdrażania technik multimedialnych, uzupełnienia bazy dydaktycznej o nowoczesny sprzęt multimedialny, zapewnienia pomieszczeń pracowniczych oraz przystosowania pomieszczeń do użytku przez osoby niepełnosprawne, zostały usunięte. Wprowadzone zmiany infrastruktury bardzo pozytywnie wpłynęły na możliwość osiągnięcia założonych efektów kształcenia.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego⁴: w pełni.

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego:

Filologia pracuje w bardzo dobrych warunkach lokalowych, w obiekcie nowoczesnym, bardzo dobrze wyposażonym, wygodnym, co stwarza znakomite warunki do kształcenia. Zasoby biblioteczne są w zasadzie wystarczające, choć częściowo przestarzałe, i nie do końca adekwatne do przyjętego programu studiów. Udostępnianie zasobów nie budzi zastrzeżeń. Budynek są w pełni dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów.

Rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia; na kierunkach o profilu ogólnoakademickim jednostka stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej.

Jednostka prowadzi badania naukowe w dziedzinie językoznawstwa (w tym stosowanego), literaturoznawstwa, a także kulturoznawstwa. Tematyka badań jest bardzo różnorodna, bez widocznej specjalizacji. Tematy badań statutowych są sformułowane bardzo ogólnikowo, nie pozwalają na ustalenie jakiegokolwiek profilu badawczego Instytutu. Zastosowano podział jednostek w strukturze Instytutu (zakładów) według dziedzin, a nie według języków, co jest zaletą, ponieważ sprzyja wymianie doświadczeń tak w badaniach, jak i w nauczaniu oraz wzajemnemu wzbogacaniu warsztatu dydaktycznego. Rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia, co uwidacznia się w doborze literatury i zagadnień szczegółowych, w mniejszym stopniu w konstrukcji programu studiów.

Uczelnia stwarza możliwości uczestnictwa studentów w badaniach naukowych, choć wykorzystywane w bardzo niewielkim stopniu, co wyraża się w ograniczonym zakresie działania studenckiego ruchu naukowego oraz w braku publikacji naukowych z udziałem studentów. Działa jedno koło naukowe „Tekst”, skupiające wyłącznie studentów filologii rosyjskiej; prowadzi ono obok działalności naukowej także akcje popularyzatorskie i krajoznawcze. Umiejętności pracy naukowo-badawczej kształtuje się ponadto w toku seminariów.

Nie widać zauważalnego wpływu współpracy z otoczeniem gospodarczym na kształcenie studentów, co jest także związane ze wskazanymi wadami praktyk. Wpływ

współpracy z innymi uczelniami jest widoczny w treściach nauczania, uwzględniających tematykę i wyniki prowadzonych w tej współpracy badań.

W toku poprzedniej oceny kierunku nie sformułowano w tym punkcie zastrzeżeń; zauważalne jest – co należy ocenić pozytywnie – zwiększenie wykorzystania badań naukowych w procesie kształcenia.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego⁴: znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego:

Badania są zgodne z obszarem kształcenia, do którego przyporządkowano kierunek studiów. Tematyka badań jest różnorodna, nieskoordynowana. Wyniki badań są wykorzystywane w procesie kształcenia. Udział studentów w badaniach naukowych jest nieznaczny, co ma także związek z faktem, że tylko niewielu studentów korzysta z indywidualizacji programów nauczania, przeznaczonych dla studentów wybitnie zdolnych

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię.

- 1) Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste, uwzględniają zasadę równych szans i zapewniają właściwą selekcję kandydatów na dany kierunek studiów,

W ocenie zespołu wizytującego oraz studentów kryteria rekrutacyjne są przejrzyste oraz zrozumiałe i nie zawierają elementów dyskryminujących jakiegokolwiek grupy kandydatów. Warunki i zasady rekrutacji na kierunek Filologia zostały zawarte w Uchwale Senatu UJK w Kielcach nr 39/2013 z dnia 29 maja 2013 w sprawie warunków i trybu rekrutacji na studia wyższe w roku akademickim 2014/2015.

Wymagania wstępne dla kandydatów na kierunek Filologia są zróżnicowane w zależności od specjalności, co wedle informacji uzyskanych w Uczelni jest spowodowane różnym poziomem przygotowania językowego kandydatów na studia wg poszczególnych specjalności. W roku akademickim 2013/2014 wymagania wstępne na studia pierwszego stopnia obejmowały dla *filologii angielskiej* znajomość języka angielskiego na poziomie szkoły średniej; dla kandydatów *filologii rosyjskiej* i *filologii germańskiej* znajomość języka rosyjskiego lub odpowiednio niemieckiego nie jest konieczna – można rozpocząć studia na tych specjalnościach od ścieżki „0”, co zdaniem niektórych studentów zaniża poziom dydaktyki. Zasady rekrutacji na studia drugiego stopnia dla absolwentów specjalności *filologia rosyjska* i *filologia angielska* opierały się na konkursie dyplomów (na odpowiednią specjalność, natomiast dla absolwentów innych specjalności wymagana była znajomość języka kierunkowego na poziomie B2 (język rosyjski na *filologii rosyjską*) i C1 (język angielski na *filologię angielską*).

Wielkość naboru jest odpowiednia do potencjału dydaktycznego jednostki z zastrzeżeniem, iż na *filologii angielskiej* powoduje ona przeciążenie dydaktyczne kadry.

W opinii zespołu wizytującego obsługa kandydatów jest kompleksowa i zasługuje na wysoką ocenę. Również studenci wskazują, iż zarówno strona internetowa, jak i aktywność Działu Rekrutacji stanowią dla kandydatów bardzo wartościowe wsparcie.

- 2) System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zawiera standardowe wymagania i zapewnia przejrzystość oraz obiektywizm formułowania ocen.

Na podstawie udostępnionej dokumentacji oraz opinii wyrażanych przez studentów podczas spotkania, należy stwierdzić, że system ocen jest przejrzysty i klarowny. Obecni na spotkaniu pozytywnie odnieśli się zarówno do kryteriów ocen, jak i ich przełożenia na faktyczne osiągnięcia w zakresie efektów kształcenia. Student może liczyć na informację zwrotną dotyczącą podstaw, wedle których został oceniony oraz na temat popełnionych błędów. Studenci UJK w Kielcach, podczas spotkania z zespołem wizytującym PKA określili sposób oceniania jako wysoce obiektywny.

- 3) Struktura i organizacja programu ocenianego kierunku studiów sprzyja krajowej i międzynarodowej mobilności studentów.

Udział studentów w wymianach międzyuczelnianych i międzynarodowych nie jest wysoki. W latach 2011-2014 z formy tej skorzystało 37 studentów *filologii*. Studenci odbywali studia w Uniwersytetach w Wilnie (Litwa), Essen (Niemcy), Ołomuńcu i Pardubicach (Czechy), Odense (Dania), Vigo, Huelvo i Salamance (Hiszpania), Viterbo (Włochy) oraz Bańskiej Bystrzycy (Słowacja). Do liczby tej należy doliczyć 24 studentów *filologii rosyjskiej*, którzy w ramach stypendium semestralnego wyjechali w tym czasie do Instytutu Języka Rosyjskiego im. Aleksandra Puszkina w Moskwie.

Tak studenci, jak i przedstawiciele Jednostki podkreślają obiektywne trudności stojące na przeszkodzie do zwiększenia mobilności. Jako główne powody wymienia się przede wszystkim niewielką liczbę kierunków o podobnym profilu oraz pracę zarobkową studentów, której nie rekompensuje stypendium przyznawane, np. w ramach programu LPP Erasmus lub od bieżącego roku – Erasmus+. Dodatkowym problemem, na który wskazuje całe środowisko akademickie na Wydziale, jest kwestia słabej wiary we własne umiejętności językowe u studentów; mimo ogólnie dobrej orientacji w systemie ECTS, nie wszyscy studenci wiedzą, jak w przypadku mobilności międzynarodowej korzystać z tego systemu.

Wysoko należy ocenić działalność osoby odpowiedzialnej za koordynację działań związanych z mobilnością międzynarodową. Osoba ta jest znana i bardzo dobrze oceniana przez studentów; jest pomocna w przewyciężaniu wszelkiego rodzaju trudności, jakie mogłyby utrudnić wyjazd w ramach wymiany lub zakłócić powrót na UJK w Kielcach.

Analiza dokumentacji przedstawionej przez Uczelnię, spotkania z władzami Wydziału oraz studentami wskazują, że współpraca międzynarodowa nie ma znaczącego wpływu na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia z uwagi na stosunkowo niewielkie zainteresowanie studentów oraz, w konsekwencji, niski procent studentów uczestniczących w wymianach.

- 4) System pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiągnięciu założonych efektów kształcenia.

Studenci na spotkaniu z członkiem zespołu wizytującego PKA podkreślili wysoką jakość pomocy naukowej. W percepcji osób, które uczestniczyły w spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA jakość obsługi administracyjnej na poziomie Wydziału stoi na umiarkowanie dobrym poziomie. Zastrzeżenia studentów specjalności *filologia angielska* budzi przede wszystkim kwestia informowania studentów o siatce zajęć czy zmianach w niej; informacje wedle studentów ukazują się zbyt późno.

Wątpliwości studentów wzbudza także kwestia prowadzenia ścieżki „0”, która w przekonaniu obecnych na spotkaniu z zespołem wizytującym słabo niweluje różnice wstępne występujące między poszczególnymi studentami. W opinii zespołu oceniającego ten brak jest niwelowany, choć nie w pełnym zakresie, przez językowe zajęcia wyrównawcze. Grupy wyrównawcze pracują zbyt rzadko i są przepełnione. W miarę możliwości rekomendowanym rozwiązaniem byłoby zwiększenie liczby grup zajęciowych i częstotliwości ich spotkań, aby zagwarantować realną możliwość wyrównania umiejętności językowych.

W celu udzielania wsparcia studentom w rozwiązywaniu problemów związanych z przebiegiem studiów powoływani są opiekunowie lat. Zadaniem opiekunów jest utrzymywanie kontaktu ze studentami danego roku, udzielanie pomocy, rad i konsultacji w zakresie spraw zgłaszanych przez studentów, w tym związanych z procesem dydaktycznym. System ten w praktyce nie jest w pełni zadowalający, bowiem studenci obecni na spotkaniu z zespołem wizytującym stwierdzili, że nie wiedzą nawet, kto jest ich opiekunem.

Wszystkie niezbędne informacje dotyczące procesu dydaktycznego dostępne są w Internecie oraz na tablicach informacyjnych. Studenci mogą bezpośrednio kontaktować się z wykładowcami na konsultacjach oraz drogą elektroniczną (e-mail, czasem telefon). W przekonaniu obecnych na spotkaniu wybór promotora pracy dyplomowej (studenci mają swobodę w wyborze promotorów) oraz tematyki pracy zależy od zainteresowań studenta, co należy ocenić bardzo pozytywnie. W odczuciu studentów liczebność grup na seminariach dyplomowych umożliwia kultywowanie relacji mistrz-uczeń oraz pozwala na przedstawienie kolejnych etapów prac innym seminarzystom.

Sylabusy są skonstruowane w sposób przejrzysty i zrozumiały. Analiza kart przedmiotów wskazuje – co potwierdza także opinia wyrażona przez studentów – że sylabusy zawierają wszelkie informacje niezbędne do przygotowania się do zajęć oraz zaliczenia przedmiotu. Sylabusy zawierają podstawowy opis przedmiotu, zakładane efekty kształcenia, potrzebną do ich realizacji literaturę obowiązkową i rozszerzającą, a także warunki i kryteria zaliczenia. Studenci podkreślają, że zalecane materiały dydaktyczne są odpowiednie i przydatne w realizacji zakładanych celów i efektów kształcenia. Korzystanie z sylabusów nie nastęrcza trudności – są one dostępne za pośrednictwem Internetu oraz w Dziekanacie i Sekretariacie.

Uczelnia podejmuje skuteczne działania mające na celu przekazanie swoim studentom wartości motywujących ich do osiągania lepszych efektów uczenia się. Studenci są kształceni w przekonaniu o tym, że są nadzieją dla miasta i najbliższego regionu, czują wsparcie Uczelni oraz doceniają jej regionalne znaczenie. Studenci wskazali również, że wysoce motywujący jest dla nich prestiż Uczelni oraz doświadczeni nauczyciele akademicy. Wymienione wyżej mechanizmy wraz z przejrzystymi kryteriami dostępu do pomocy materialnej pomagają w osiągnięciu lepszych efektów kształcenia i ich skuteczności.

Programy opieki materialnej i socjalnej w UJK w Kielcach są oferowane w zakresie gwarantowanym przez ustawę *Prawo o szkolnictwie wyższym*. Informacje na temat świadczeń pomocy materialnej oraz sposobu w jaki student może się o nie ubiegać jest przedstawiana na początku kształcenia oraz dostępna na stronie internetowej Uczelni. W opinii studentów pracownicy administracji wspierają studentów w procesie uzyskania stypendiów, wskazują i pomagają uzupełnić braki w dokumentacji oraz służą radą. System przyznawania świadczeń jest przejrzysty i dobrze zorganizowany, dzięki czemu pomoc trafia do studentów w terminach, które sami uznają za optymalne.

Uczelnia właściwie wspiera rozwój zawodowy, kulturowy i społeczny studentów dzięki wielu inicjatywom podejmowanym przez Biuro Karier, które oferuje szeroki wachlarz możliwości podejmowania dalszych decyzji zawodowych. W opinii studentów i zespołu wizytującego jest to jednostka administracji, która zasługuje na wyróżnienie.

Studenci podczas spotkania z przedstawicielem zespołu oceniającego wrzili pozytywną opinię w sprawie sposobu rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków. W ich przekonaniu działanie administracji w tym zakresie jest bez zarzutu.

W opinii studentów obecnych na spotkaniu z przedstawicielem zespołu wizytującego, studia na kierunku *filologia* są umiarkowanie satysfakcjonujące. Podkreślanymi przez studentów mocnymi stronami Uczelni są przede wszystkim jakość zajęć i bazy dydaktycznej oraz rola UJK w regionie. Problemy wskazywane przez studentów to przede wszystkim brak realnego wsparcia dla osób korzystających ze ścieżki „0” oraz kwestie związane z nieefektywnym przekazywaniem informacji przez administrację Uczelni (szczególnie w przypadku siatek zajęć oraz egzaminów certyfikujących biegłość językową).

W toku poprzedniej oceny kierunku nie sformułowano w tym punkcie zastrzeżeń; pozytywnie należy ocenić wysiłki kierunku zmierzające do rozwijania współpracy międzynarodowej.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego⁴ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Zasady i kryteria rekrutacji są przejrzyste i dostępne, choć ocenie studentów nie wprowadzają odpowiedniej selekcji kandydatów na studia pierwszego stopnia. W opinii zespołu oceniającego ten brak jest niwelowany, choć nie w pełnym zakresie, przez językowe zajęcia wyrównawcze. Rekrutacja na studia drugiego stopnia nie budzi żadnych zastrzeżeń. Dokumenty dotyczące rekrutacji są sformułowane w sposób zrozumiały.

2) System ocen jest przejrzysty, klarowny oraz w zdecydowanej większości przypadków obiektywny. W swoim odczuciu, studenci są oceniani w zdecydowanej większości przypadków sprawiedliwie. Studenci mają dostęp do informacji na temat kryteriów i zasad oceniania, o których są informowani odpowiednio wcześniej; otrzymują także zwrotną informację o błędach jakie popełnili podczas egzaminów i zaliczeń, dzięki czemu przyczyny błędów są wyjaśniane.

3) Uczelnia i Wydział zapewniają dostęp do studenckiej mobilności. Oferują zestaw umów bilateralnych z zakresu programu Erasmus+. Zainteresowanie studentów programami wymian jest niewielkie.

4) Jakość pomocy dydaktycznej oraz materialnej należy ocenić pozytywnie. Nauczyciele akademicy są dostępni dla studentów. Programy opieki materialnej i socjalnej są oferowane w zakresie gwarantowanym przez ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym i zasługują na pozytywną opinię. W regulaminie przyznawania pomocy materialnej nie stwierdzono uchybień prawnych. Zastrzeżenia dotyczą skuteczności administracji w przekazywaniu studentom informacji. Istotnym problemem jest także niewystarczająca skuteczność niwelowania różnic w poziomie językowym studentów tzw. „ścieżki 0”.

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

- 1) Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów oraz dokonuje systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia; wyniki tej oceny stanowią podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów.

Na podstawie analizy dostępnej dokumentacji oraz udzielonych informacji w trakcie wizytacji należy stwierdzić, że Uczelnia od lat kieruje się troską o jakość kształcenia i na bieżąco dokonuje kompleksowej oceny efektów kształcenia. Intensyfikacja działań pro jakościowych nastąpiła w ostatnich latach, a ich efektem było opracowanie nowych programów kształcenia zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego z 2 listopada 2011r. (Dz. U. 2011 nr 253 poz. 1520) oraz Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela z 17 stycznia 2012 r. (DZ. U. 2012 nr 25 poz. 131). Podjęto również Uchwałę nr 27/2012 Senatu UJK w Kielcach z dnia 26.04.2012 r. w sprawie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia, a nadzór nad jego realizacją powierzono na poziomie kierunku studiów, Wydziału i Uczelni odpowiednio: Kierunkowemu Zespołowi ds. Programów Kształcenia, Wydziałowemu Zespołowi ds. Oceny Jakości Kształcenia i Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Ogólny nadzór nad systemem zapewnienia jakości kształcenia sprawuje rektor.

Na poziomie Wydziału Humanistycznego funkcjonuje Wydziałowa Komisja Jakości Kształcenia, którą powołano Uchwałą Nr 173/2014 Rady Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach z dnia 18 września 2014 r. w sprawie powołania Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Komisja posiada opracowany harmonogram działań na dany rok akademicki. Przedmiotem posiedzeń ww. Komisji, jest m. in. opiniowanie modyfikacji planu studiów i programu kształcenia oraz analiza ocen wewnętrznych przeprowadzonych w Instytutach.

Instytut Filologii Obcych posiada przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów. Kierunek *filologia* prowadzony jest na Wydziale Humanistycznym przez Instytut Filologii Obcych, który powstał w roku akademickim 2011/12 w wyniku połączenia Instytutu Filologii Rosyjskiej oraz Samodzielnego Zakładu Neofilologii. Swoją obecną formę organizacyjną Instytut otrzymał Zarządzeniem Rektora UJK nr 83/2012 z dnia 28 września 2012 r. Zakres kompetencji przyznany organom stanowiącym jego składowe stanowi wystarczające zaplecze do kontroli programu kształcenia i bieżących metod jego realizowania na wszystkich etapach kształcenia oraz prac nad doskonaleniem jego jakości, w tym zwłaszcza pod kątem osiągania zakładanych efektów kształcenia. W strukturze Instytutu działa Kierunkowy Zespół ds. programów kształcenia, który zajmuje się m. in. analizą programów kształcenia, analizą kart przedmiotów, analizą wyników nauczania, analizą prac dyplomowych, analizą sposobu realizacji konsultacji dydaktycznych, oraz informacji o przeprowadzonych hospicjach na danym kierunku studiów.

Procedury zapewniające jakość kształcenia w Instytucie Filologii Obcych opierają się na wytycznych zawartych w Uchwale Senatu UJK nr 17/2012 z dnia 29 marca 2012 r. w sprawie wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych i jednostek międzywydziałowych dotyczących uchwalania programów kształcenia dla studiów wyższych, studiów podyplomowych oraz kursów dokształcających oraz wytycznych w Uchwale nr 27/2012 Senatu UJK w Kielcach z dnia 26.04.2012 r. w sprawie Wewnętrznego Systemu

Zapewniania Jakości Kształcenia. Wydział i Instytut dokonują na bieżąco kompleksowej oceny efektów kształcenia, wykorzystując przy tym system procedur, które stanowią integralną część Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Są to:

- Procedura tworzenia, modyfikowania oraz likwidacji kierunków studiów i specjalności,
- Procedura tworzenia studiów podyplomowych i kursów dokształcających,
- Procedura weryfikacji osiągania zakładanych efektów kształcenia oraz oceniania studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych,
- Procedura oceny wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia,
- Procedura zapewniania studentom dydaktycznego, naukowego i materialnego wsparcia,
- Procedura obsługi toku studiów,
- Procedura upowszechniania informacji,
- Procedura ogólnouniwersyteckich badań ankietowych,
- Procedura oceny nauczyciela akademickiego,
- Procedura monitorowania karier zawodowych absolwentów,
- Procedura procesu dyplomowania,
- Procedura odbywania i dokumentowania praktyk studenckich,
- Procedura hospitacji zajęć,
- Procedura trybu i sposobu przeprowadzania egzaminów certyfikacyjnych z języków obcych,
- Procedura udziału studentów w zajęciach do wyboru,
- Procedura wprowadzania ocen do Wirtualnej Uczelni.

Procedury te są wystarczające dla zapewnienia odpowiedniej jakości kształcenia w uczelni.

Przepisy prawne normujące proces zapewnienia jakości w odniesieniu do kierunku *filologia* dotyczą (1) funkcjonowania Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia i mają ogólny charakter oraz (2) regulują kwestie szczegółowe, m. in. związane z odpowiedzialnością poszczególnych organów, procesem kształcenia, tworzeniem programów kształcenia, zasadami rekrutacji, określaniem i weryfikacją efektów kształcenia, w tym zasadami dyplomowania, tokiem studiów, oceną nauczycieli akademickich, wsparciem studentów, itp. Po szczegółowej analizie dokumentacji można stwierdzić, że Instytut na bieżąco podejmuje działania zmierzające do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów poprzez doskonalenie koncepcji kształcenia i programu studiów oraz monitorowanie jakości kadry naukowo-dydaktycznej. Dobrym przykładem są okresowe oceny nauczycieli akademickich uregulowane w Statucie Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach (§136-142), w których uwzględnia się m.in. jakość prowadzonych zajęć dydaktycznych (ocenia na podstawie przeprowadzanych hospitacji), działalność naukowo-badawczą, udział w organizacji procesu dydaktycznego, prace organizacyjne na rzecz uczelni, opinie studentów wyrażone w anonimowych ankietach itp. Na początku każdego roku akademickiego Kierownicy Zakładów przygotowują ramowy plan hospitacji. Hospitacje są przeprowadzane zgodnie z regulaminem zatwierdzonym przez Radę Instytutu, a hospitujący może skorzystać z formularzy pohospitacyjnych, które są narzędziem pomocniczym przy analizie hospitowanych zajęć.

Cechą wszystkich podejmowanych przez władze Instytutu działań jest systematyczność. W roku akademickim 2013/2014 Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia przeprowadziła analizę dokumentacji dotyczącej programów kształcenia

(dokonano tego w trakcie wewnętrznych ocen wydziałowych), opiniowała wnioski o zmiany w programach kształcenia oraz nadzorowała wdrażanie procedur ogólnouczelnianych. Ponadto praca Komisji koncentrowała się na działaniach zmierzających do poszerzenia i uatrakcyjnienia bieżącej oferty edukacyjnej. Kierunkowy Zespół ds. Programów Kształcenia dokonał na podstawie wytycznych wypracowanych w roku akademickim 2012/13 ewaluacji aktualnie realizowanych programów kształcenia, biorąc pod uwagę m. in.: ocenę osiągniętych efektów kształcenia, modyfikacje programowe, wyniki analizy kart przedmiotów, analizę zgodności tematów prac dyplomowych z kierunkiem studiów oraz przestrzegania regulaminu prac dyplomowych (w tym: stosowania zasad opisanych w zarządzeniu nr 33/2009 Rektora UH-PJK w Kielcach z dnia 29.06.2009 r. w sprawie regulaminu określającego tryb i zasady funkcjonowania procedury antyplagiatowej), ocenę współpracy z interesariuszami, analizę sposobu realizacji konsultacji dydaktycznych, realizację hospicjacji pracowników, analizę udziału studentów w procesie tworzenia i oceny programów kształcenia, a także – po raz pierwszy – współpracę z Uniwersyteckim Centrum Wsparcia i Rehabilitacji oraz Akademickim Biurem Karier.

Można stwierdzić, że zarówno struktura organizacyjna systemu, jak też prowadzone dotychczas działania dotyczące monitorowania poszczególnych procesów skupione są głównie na weryfikacji prawidłowości realizacji działań wynikających z przepisów o charakterze ogólnym; jednocześnie system umożliwia skuteczne diagnozowanie problemów i formułowanie proponowanych zmian i zaleceń, w tym także o charakterze naprawczym. System umożliwia również badanie zgodności programu kształcenia i metod jego realizacji z założonymi efektami kształcenia oraz uwzględnia oczekiwania rynku pracy.

Wszystkie działania podjęte w tym zakresie, także te które stanowiły zalecenia z ostatniej wizytacji (zmiany w programie kształcenia oraz w organizacji procesu kształcenia) należy ocenić pozytywnie, szczególnie z uwagi na opracowanie i wdrożenie systemu, który może stanowić ramę strukturalną dla późniejszych działań i decyzji i być systematycznie rozwijany. W Instytutowym Zespole ds. jakości Kształcenia podjęto dyskusję o rozwiązaniach systemowych, które ze względu na ciągle zmieniającą się sytuację demograficzną w jeszcze większym stopniu muszą uwzględniać oczekiwania potencjalnych studentów i ich przyszłych pracodawców oraz doświadczenie kadry naukowo-dydaktycznej.

- 2) W procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości uczestniczą pracownicy, studenci, absolwenci oraz inni interesariusze zewnętrzni.

Uczestnictwo pracowników Instytutu w procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości jest zauważalne: ma postać dyskusji wokół doskonalenia planów studiów, a także uczestniczenia w formułowaniu efektów kształcenia dla kierunku. Natomiast uczestnictwo studentów jest niewielkie – studenci posiadają dość ograniczoną wiedzę na temat możliwości wpływania na zmiany w programach kształcenia; samorząd studencki opiniuje wprowadzenie programy kształcenia, jednak opiniowanie to ma charakter formalny, a studenci tylko sporadycznie uczestniczą w posiedzeniach poświęconych konstrukcji programów kształcenia. W opinii zespołu oceniającego rzeczywista rola przedstawicieli studentów w organach kolegialnych jednostki nie jest wystarczająca i winna zostać zwiększona.

Wykorzystuje się ankietowanie studentów w celu oceny poszczególnych zajęć, co jednak tylko pośrednio pozwala sądzić o ich przydatności w osiąganiu zakładanych efektów kształcenia. Absolwenci uczestniczą w procesie zapewniania jakości kształcenia poprzez

prorowadzone przez Uczelniane Biuro Karier od rocznika 2011/2012 ankietowanie losów absolwentów. Znajduje się ono w fazie wdrażania, przygotowano odpowiednie instrumenty i procedury. Mimo deklaracji o udziale innych interesariuszy zewnętrznych w kształtowaniu procesu dydaktycznego nie ma dokumentacji świadczącej o faktycznych działaniach z ich udziałem.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+	+/-	+/-	+	+/-	+
umiejętności	+/-	+	+	+/-	+/-	+
kompetencje społeczne	+	+	+	+/-	+/-	+/-

- + - **pozwala na pełne osiągnięcie** zakładanych efektów kształcenia
- +/- - **budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie** zakładanych efektów kształcenia
- - **nie pozwala na osiągnięcie** zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego³ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Uczelnia podjęła skuteczne działania zmierzające do zapewnienia jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia jest wdrażany, opracowano odpowiednie mechanizm. Struktura zarządzania procesem dydaktycznym na ocenianym kierunku studiów jest przejrzysta. Na podstawie dostępnej dokumentacji można stwierdzić, że Uczelnia dokonuje systematycznej oceny efektów kształcenia, które mogą stanowić podstawę rewizji obowiązującego programu kształcenia oraz szczegółowych metod jego realizacji.

2). W systemie zapewniania jakości kształcenia uwzględniono formalnie udział studentów oraz interesariuszy zewnętrznych z otoczenia społeczno-gospodarczego, jednak faktycznie udział ten jest niewielki.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie

1	koncepcja rozwoju kierunku			x		
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		x			
3	program studiów		x			
4	zasoby kadrowe		x			
5	infrastruktura dydaktyczna		x			
6	prowadzenie badań naukowych ⁵			x		
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się		x			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości		x			

Analiza działania kierunku filologia prowadzonego w ramach nauk humanistycznych na poziomie studiów I i II stopnia o profilu ogólnoakademickim realizowanych w formie stacjonarnej i niestacjonarnej na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach wskazuje, iż większość wskazanych w kryteriach oceny wymogów została spełniona w sposób właściwy, umożliwiającą realizację zakładanych efektów kształcenia, jednak niektóre aspekty wymagają większej lub mniejszej korekty.

Zakładane przez jednostkę efekty kształcenia są zgodnie z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji oraz zakładaną koncepcją rozwoju ocenianego kierunku i kwalifikacjami zatrudnionej kadry naukowo-dydaktycznej. Wyjściowa koncepcja kształcenia, będąca podstawą opracowania szczegółowych efektów kształcenia, nawiązuje do misji Uczelni oraz odpowiada celom określonym w strategii Jednostki. Efekty kształcenia zostały powiązane z treściami programowymi i tworzą spójną całość. Opisane i stosowane w praktyce formy i metody dydaktyczne są adekwatne dla kształcenia filologicznego.

Proces dydaktyczny, począwszy od rekrutacji kandydatów po etap dyplomowania, jest właściwy. Zasady i kryteria rekrutacji są przejrzyste i dostępne, a dotyczące jej

⁵ Ocena obligatoryjna jedynie dla studiów II stopnia i jednolitych magisterskich.

dokumenty zostały sformułowane w sposób zrozumiały. Podobnie w zrozumiały sposób zostały sformułowane efekty kształcenia, które należy uznać za sprawdzalne. Kierunek wypracował i wdrożył przejrzysty system oceny efektów kształcenia, który umożliwia systematyczną weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągnięcia efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia. Program kształcenia umożliwia osiągnięcie każdego z deklarowanych celów i efektów kształcenia oraz ukształtowanie deklarowanej struktury kwalifikacji absolwenta. Realizacji efektów kształcenia służy także przejrzysty, klarowny i obiektywny system ocen oraz przyjęta procedura dyplomowania.

Istotnym czynnikiem mającym pozytywny wpływ na realizację zakładanych efektów kształcenia jest infrastruktura. Kierunek działa w bardzo dobrych warunkach lokalowych, w nowoczesnym, bardzo dobrze wyposażonym i wygodnym obiekcie. Budynek jest w pełni dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Uczelnia podjęła skuteczne działania zmierzające do zapewnienia jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia jest wdrażany i rozwijany; opracowano odpowiednie mechanizmy autokorekcyjne. Uczelnia dokonuje systematycznej oceny efektów kształcenia, które mogą stanowić podstawę rewizji obowiązującego programu kształcenia oraz szczegółowych metod jego realizacji. Struktura zarządzania procesem dydaktycznym na ocenianym kierunku studiów jest przejrzysta.

Uczelnia monitoruje od roku akademickiego 2011/2012 kariery absolwentów *filologii* na rynku pracy a zgromadzone dane wykorzystuje w pewnym zakresie w działaniach pro jakościowych.

Wszystkie wymienione wyżej czynniki w sposób pozytywny wpływają na uzyskiwanie efektów kształcenia i zapewnianie możliwie wysokiej jakości kształcenia. Dla pełnej realizacji tych dwóch celów niezbędne jest jednak podjęcie skutecznych działań korekcyjnych we wskazanych niżej obszarach, dla których sformułowane zostały odpowiednie zalecenia.

Wprawdzie jednostka deklaruje udział interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych – w tym studentów – w procesie określania koncepcji kształcenia na kierunku filologia, jednak studenci i ich przedstawiciele zaangażowani są w ten proces jedynie formalnie. Podobnie rzecz się ma z udziałem zarówno interesariuszy zewnętrznych z otoczenia społeczno-gospodarczego, jak i wewnętrznych (studentów) we wdrażaniu i doskonaleniu wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia – jest to udział deklarowany formalnie.

Karty przedmiotów sporządzono według jednego wzorca dla wszystkich specjalności filologicznych, jednak część z nich wymaga jeszcze drobnych korekt formalnych (m.in. ujednolicenia zapisów dotyczących literatury) i kilku uzupełnień.

Całościowa analiza prac etapowych na wszystkich specjalnościach wykazała, że system etapowej weryfikacji założonych efektów kształcenia funkcjonuje właściwie (por. załącznik nr 4), chociaż w niektórych przypadkach stwierdzono uchybienia w sprawdzaniu i ocenie prac pisemnych. Na *filologii* brak jest na razie spójnego systemu archiwizowania egzaminacyjnych prac pisemnych oraz dokumentowania efektów kształcenia.

Procedury dyplomowania sformułowano właściwie, jednak należy zwrócić uwagę na mało precyzyjne sformułowania niektórych tematów prac licencjackich, głównie z krajoznawstwa i dydaktyki na *filologii germańskiej*, w których nie określono ściśle problemu badawczego, lecz jedynie zasygnalizowano interesujące zjawisko bądź problem. Część tematów niejako z góry implikuje odtwórcze i jedynie deskrypcyjne podejście.

Studenci uczestniczący w spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA byli dobrze zorientowani co do efektów kształcenia i wysoko ocenili możliwość ich osiągnięcia na wszystkich oferowanych specjalnościach filologicznych, jednak wyrazili istotne zastrzeżenia wobec praktyk odbywanych w instytucjach pozaszkolnych, które według nich nie spełniają do końca swojej funkcji i oferowane są na nierównym poziomie; ewaluacja efektów kształcenia w trakcie praktyki w tych instytucjach zdaniem studentów była mało wartościowa.

Analiza liczby efektów kształcenia przypisanych poszczególnym przedmiotom wskazuje na „nadedektowanie” programu kształcenia (przypisanie przedmiotom zbyt wielu lub nieodpowiednich efektów), co może powodować trudności przy sprawdzaniu, weryfikowaniu i mierzalności niektórych efektów kształcenia.

Dorobek naukowy kadry zaliczonej do minimum jest z reguły odpowiedni i zapewnia należyty poziom zajęć, stwierdzono jednak nadmierne obciążenie pracowników obowiązkami dydaktycznymi na filologii angielskiej, co może być barierą rozwoju naukowego. Obsada zajęć prowadzonych przez innych pracowników oraz przez osoby z zewnątrz, zatrudnione na podstawie umowy o dzieło, bywa niewłaściwa (doktor językoznawstwa prowadzi zajęcia z historii literatury angielskiej i amerykańskiej; doktor pedagogiki prowadzi zajęcia z PNJA; licencjat z fizyki i informatyki prowadzi zajęcia z PNJA). Niewłaściwe jest także powierzanie wykładów magistrom: 3 przypadki, w tym 1 dotyczy pracownika etatowego, a 2 pozostałe – osób zatrudnionych na umowę o dzieło.

Zasoby biblioteczne kierunku są w zasadzie wystarczające. Do dyspozycji studentów jest podręczny księgozbiór w Instytucie, jednak jego zawartość wymaga korekty w kierunku wyeliminowania pozycji przestarzałych, zmiany proporcji publikacji, a także uzupełnienia o większą liczbę egzemplarzy aktualnych słowników i podręczników.

Kierunek przyjmuje kandydatów na studia (filologia germańska i angielska) bez znajomości języka specjalnościowego, dla których prowadzi zajęcia wyrównawcze – jest to tzw. „ścieżka 0”. W opinii zespołu oceniającego i studentów obecnych na spotkaniu z przedstawicielem zespołu, zajęcia te nie w pełni niwelują różnice poziomu językowego wśród studentów, co w efekcie prowadzi do zaniżenia poziomu zajęć. Przyczyna leży w niewystarczającej liczbie tych zajęć oraz zbyt licznych grupach zajęciowych.

Zalecenia, które wynikają z powyższej analizy sformułowane są poniżej:

Zalecenia

- Podjęcie niezbędnych kroków, by udział studentów w kształtowaniu koncepcji kształcenia oraz udział interesariuszy zewnętrznych i studentów we wdrażaniu WSZJK miał charakter rzeczywistego działania tych grup interesariuszy.
- Korekta usterek formalnych i uzupełnienie kart przedmiotów. Po weryfikacji należy przedłożyć je ponownie do akceptacji Kierunkowego Zespołu ds. Programów Kształcenia i Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia.
- Wypracowanie spójnego systemu archiwizowania egzaminacyjnych prac pisemnych oraz dokumentowania efektów kształcenia; wyrównanie poziomu sprawdzania i oceny prac pisemnych.
- Podjęcie kroków mających na celu poprawę poziomu odbywania praktyk w instytucjach pozaszkolnych i bardziej efektywna współpraca uczelni z tymi instytucjami.

- Uzupełnienie i uściślenie procedur dyplomowania w obszarze formułowania tematów prac dyplomowych, uwzględniające odpowiednią ich weryfikację na wstępnym etapie.
- Zredukowanie liczby efektów kształcenia oraz ich nowe, ilościowe i jakościowe, rozłożenie w macrycy.
- Uzupełnienie etatowej kadry anglistycznej, z jednoczesnym wyeliminowaniem nadmiernego udziału w procesie kształcenia nauczycieli zatrudnionych na podstawie umowy o dzieło, których kompetencje są trudno weryfikowalne.
- Powierzenie wykładów pracownikom co najmniej ze stopniem doktora.
- Odciążenie kadry anglistycznej z nadmiaru zajęć dydaktycznych w celu ułatwienia rozwoju naukowego.
- Weryfikacja i uzupełnienie zawartości księgozbioru.
- Zwiększenie liczby grup zajęciowych i częstotliwości ich spotkań na filologii germańskiej i rosyjskiej w przypadku ścieżki „0”, aby zagwarantować realną możliwość wyrównania umiejętności językowych studentów.

Ocena możliwości uzyskania zakładanych efektów kształcenia i rozwoju ocenianego kierunku w wizytowanej jednostce oraz zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, a także wskazanie obszarów nie budzących zastrzeżeń, w których wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia jest wysoce efektywny oraz obszarów wymagających podjęcia określonych działań (uzasadnienie powinno odnosić się do konstatacji zawartych w raporcie, zawierać zalecenia).

Uwaga: jeżeli wyjaśnienia przedstawione w odpowiedzi na raport lub we wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy z wizytacji będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen raport powinien zostać uzupełniony. Należy syntetycznie omówić wyjaśnienia, dokumenty i dodatkowe informacje, które spowodowały zmianę oceny (odnieć się do każdego kryterium odrębnie, a ostateczną ocenę umieścić w Tabeli nr 3).

Tabela nr 3

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny					

W odpowiedzi na Raport Oceniający Uczelnię, nie kwestionując zasadności ocen, przesała dodatkowe informacje i komentarze dotyczące zaleceń wyszczególnionych w Raporcie. Wyjaśnienia te wskazują, że podjęte zostały – na razie głównie w postaci deklaracji i zamierzeń – działania prowadzące do usunięcia wskazanych niedociągnięć. Działania te są we wstępnej fazie realizacji i w chwili obecnej nie uzasadniają zmiany ocen żadnego z kryteriów.